

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România și streinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDAȚIA,
 TIPOGRAFIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAȘOV, PIAȚA MARE Nr. 30.
 Telefon: Nr. 226.

Pentru Brașov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inscrise: un șir petii 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif și învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un șir 20 bani.

La Alba-Iulia!

Eri seara am primit din Budapesta următoarea telegramă:

Ținerea meetingului din Alba-Iulia s'a conces prin ordin ministerial.

Dr. Teodor Mihali.

*

Nimicindu-se astfel prin ordin ministerial opreliștea volnică a primarului orașului Alba-Iulia și a vicespanului comitatului Albeinferioare, stăm în ajunul mărețului meeting de protestare, convocat pe ziua de Mercuri 16 (29) Mai.

A mai insista astăzi asupra importanței acestei adunări, ar fi de prisos, căci toți simțim în sufletele noastre atât de mult încercate lovitura strâșnică de secure, care e îndreptată în contra bisericei gr. cat. române și prin ea în contra limbei și existenței naționale a celor două biserici române din Ardeal și Ungaria.

Meetingul de Mercuri, deși privește în primul rând pe frații noștri aparținători bisericei gr.-cat. trebuie să ne găsească pe toți într-o singură tabără, căci el trebuie să devină o mare și puternică manifestare a întreg neamului românesc din toate ținuturile Ungariei.

Lozinca să ne fie deci în zilele aceste:

Mercuri la Alba-Iulia!

unde prin prezența noastră, prin graul nostru și prin aderența noastră

să mărturisim sus și tare că nici morți nu ne dăm limba noastră strămoșască și că știm să ne apărăm până la ultima picătură de sânge așezămintele noastre străbune.

Sus inimile!

Comemorarea lui G. Barițiu.

Brașov, 22 Mai n.

Este o coincidență deosebită a sorții, ca tocmai în zilele, în cari ne pregătim a ridica cuvântul nostru de protest în contra încercării celei mai noi de a ne desbrăca de ființa și caracterul românesc, — să cadă aniversarea centenarului nașterii fericitului apostol al culturii românești, marele și neuitatul George Barițiu, a cărui viață întreagă a fost cea mai fidelă expresiune a nzuințelor noastre spre luminarea neamului, spre consolidarea lui și înainte de toate spre manifestarea caracterului său național românesc.

Coincidența aceasta trebuie cu atât mai mult să ne revie în aceste zile zbuciumate figura blândă a apostolului Barițiu, iar aniversarea pioasă a centenarului nașterii sale, la care ne pregătim, să ne mângâie sufletele și să ne dea putere în continuarea muncii anevoioase, inaugurată de fericitul Barițiu.

Cuvine-se cu deosebire nouă Brașovenilor și celor din ținutul acestui oraș să serbăm aniversarea centenarului nașterii lui George Barițiu, a cărui viață, cu deosebire de prin anii 1836—1850, este atât de mult consacrată cu toate faptele mărețe și jertfele însemnate aduse în acești ani pe altarul culturii noastre naționale.

Ca dascăl al școlii românești din Cetatea Brașovului (1836—1845), ca înființatorul și redactorul ziarelor periodice „Foaia

pentru minte, inimă și literatură“ și „Gazeta de Transilvania“ și ca unul dintre cei mai de frunte consilieri între anii 1840—1850 în toate afacerile publice românești și cu deosebire la chemarea la viață și la înfăptuirea școlilor noastre centrale românești — George Barițiu și-a câștigat în inimile Brașovenilor un titlu de eternă recunoștință.

Parastasul și festivalul din a doua zi de Rosalii să ne găsească prin urmare pe toți întru-niși la un loc, ca prin rugăciunile, ce se vor rosti în fața sfântului altar și prin cuvintele ce se vor spune la festivalul comemorativ, să dăm dovadă că știm să fim recunoscători față de acei mari bărbați ai neamului, cari au spart negura întunecatului și ne-au îndrumat prin faptele lor mărețe și prin sfaturile lor neprețuite, spre lumină, spre viață.

Figura senină alui George Barițiu lumineze ne în aceste zile de pioasă aniversare inimile cernite, ca, luând pildă dela el, să continuăm cu puteri îndoite munca mare, ce ne așteaptă.

Meetinguri pentru dreptul electoral. Partidul radical sârb a ținut alaltăieri o adunare populară bine cercetată, în Pivnița, în favorul sufragiului universal, egal și secret. La adunare au participat și Slovaci. Din partea acestora au vorbit Milan Hođa și preotul Stefanyik, din partea Sârbilor Costea Hadji, avocat în Neoplanta. În concluzul adus partidul radical pretinde cu insistență votul secret și după comune. Cere apoi să se asigure le dreptul minorității pe calea proporționalismului.

Duminecă a fost în Bichș o mare adunare populară, aranjată de partidul social-democrat. Oratorul adunării a fost Mezőfi Vilmos. La propunerea lui meetingul va fi împedecat cu forța și în mod ilegal în lupta pentru votul universal, membrii partidului vor denega plățirea dărilor către stat.

— Partidul independist, împreună cu socialistii, aranjează la Rusali mee-

tingeri în favorul votului universal în Kiskunhalas, Petroș și Törökszentmiklos.

—

Externe. Italianii continuă cu mare zor ocuparea insulelor din marea egeică. O radio-telegramă a generalului Amera trimisă de pe bordul vasului „Regina Margherita“ spune, că vasul „Pegaso“ a sosit eri în fața insulei Synt și a somat garnisoana să se predea. Italianii au luat pe vas janđarmii și caiamacanul. Administrația insulei a fost incredintată unui primar cu un consiliu numit de Italiani. Insula Synt avea legături comerciale dese cu Rodos, cari bine înțeles încetaseră acum în urmă. În apropierea de Prizrend, de pe litoralul albanoz a fost observată o flotă italiană. O altă flotă italiană încrucișează în apropierea insulei Chios.

— Consiliul de ministri turci, a hotărât expulzarea tuturor Italianilor din Turcia cu excepția lucrătorilor, eclesiasticilor și văduvelor. Se acordă un răstimp de 15 zile. Din Smyrna au fost expulzați până acum 12 mii de Italiani. Refugiații, în mare parte oameni săraci, povestesc că au improvizat lânguri în mai multe străzi ale orașului, unde și-au vândut toate lucrurile, apoi au plecat.

— Camera prusacă a respins în ședința de eri două propuneri prezentate de partidul poporal-liberal și liberal-național, cari cereau introducerea votului universal secret sau cel puțin o reformă radicală a actualului drept electoral.

La situație.

— Vifor în cameră. — Abșicerea lui Návay. — Miniștri contra lui Tisza. — Amenințarea lui Tisza. — Népszava confiscat. —

Ședința de eri a camerei ne dă semnalmentul situației. Vifor, dușmăni au eșit la iveală. Patrioții erau pe aci să se ia de cap. Așa este în cameră, așa este în

afară între partide, în viața publică.

Ședința a fost deschisă la 10 $\frac{1}{2}$ de viceprezidentul Beöthy. El anunță, că procesul verbal al ședinței de eri a fost verificat la finea ședinței. Iusthiștii la aceasta provoacă un zgomot uriaș. Se știe, că procesul verbal a fost verificat cu forța, prin voinicia lui Beöthy. Mulți din Iusthiști cer cuvântul. Li-se deneagă. Iusth e îndrumat la ordine de trei ori. În fine atât Iusth, cât și Lovászy sunt predați comisiei de imunitate.

Urmează abșicerea lui Návay. Viceprezidentul Beöthy cetește actul de abșicere, în care Návay își motivează retragerea sa, spunând, că dezvoltarea situației politice imi face imposibilă conducerea mai departe a debaterilor camerei.

Cum se știe, căderea lui Návay este opera grupului lui Tisza. Acestui grup li trebuie un prezident volnic, care fără a lua în seamă regulamentul camerei, ba poate chiar contra acestuia, să zdrobească opoziția și să facă imposibilă obstructiona.

În continuare Iusthiștii au cerut ședința secretă, în care au vorbit între alții Lovászy, Apponyi, Holló etc. Ședința publică se redeschide pe la oarele două. Bakonyi propuae, să se aleagă o comisiune de 25 de deputați, cari să-l roage pe Návay a-și retrage demisiunea. Tumultul însă, care durează, face imposibil ori-ce discuție sau hotărâre. Se aud strigăte și injurături. Mai mulți din partidul muncii se îndreaptă amenințator spre Iusth. Acesta pune un box pe masă și strigă:

— Cine cutează să mă atace, va fi toropit...

În mijlocul unui zgomot uriaș, Beöthy anunță, că pune la ordinea zilei pe ședința de azi alegerea de prezident și închide ședința.

Abșicerea, dar mai mult alegerea unui nou prezident face mare năcaz guvernăntilor. E vorba, că să fie ales Tisza István, dar contra lui sunt și unii din miniștri. În chestia aceasta s'a ținut alaltăieri în palatul camerei un consiliu ministerial. Dintre ministri au dat expresiune îngrijirii lor față de pre-

Sufragiul universal,

espresiunea voinței naționale.

Introducerea sufragiului universal a produs în Franța o schimbare atât de adâncă, încât romancierii, autorii dramatici, pictorii, adevăți toți aceia, cari prin cuvânt, condei sau penel sunt istoricii moravurilor, i-au dat, i-au jertfit loc de cinste, în operele lor.

Toate speranțele, cari le-a deșteptat introducerea sufragiului universal, se află resumate într-o frumoasă pagină estrasă din un discurs rostit în 20 Martie 1849 de poetul Victor Hugo, pe atunci deputatul Parisului, la adunarea legislativă, în care cu obicinuita sa putere și evocațiune de imagini, arăta binefăcătoarele efecte, politice și sociale, ale unui sistem destinat să exprime în întregul său: *voința națională*.

»Sufragiul universal spune tuturor — și eu nu cunosc o formulă mai admirabilă a păcii publice —: *fiți liniștiți, sunteți suverani*. El mai adaugă: »Sufieriți? Ei bine! veți merge de prezent, voi înșivă, să lucrați la marea operă de distrugere a miseriei, prin oameni, cari sunt ai voștri, prin oameni, în care voi veți pune sufletul vostru, și cari vor fi printr-un fel oarecare, brațul vostru.»

Apoi, celora, cari vor fi ispitiți de împotrivire, le spune: Ați votat? Da. Când a vorbit votul, suveranitatea s-a pronunțat. Sunteți cetățeni, sunteți liberi, ceasul vostru veni-vă; învățați a-l aștepta. Așteptând, vorbiți, scrieți, discutați, învățați, luminați-vă, luminați pe alții. Azi stăpâniți adevărul, mâne suveranitatea: sunteți tari. Două feluri de acțiuni sunt la dispoziția voastră: dreptul suveranului, și dreptul rebelului. Veți alege dreptul rebelului? Ar fi o neghiobie, ar fi o crimă.

Iată sfaturile, pe care le dă sufragiul universal, claselor suferinde. Domnilor! A dizolva animozitățile, a dezarma ura, a face să dispară cartușa din mâna mizeriei, a înălța omul pe nedrept înjosit, a vindeca spiritele bolnave prin ceea-ce e mai curat în lume: sentimentul dreptului liber esersat; a lua fie-cărui dreptul puterii, care e starea naturală, și a-l da în schimb partea suveranității, care e faptă socială, a arăta suferinților o ieșire spre lumină, mântuire și bunăstare, a depărta sorocarele revoluționare și a da societății timpul de-a se prepara, de-a inspira masselor această răbdare tare, care face popoarele mari: iată opera sufragiului universal, operă eminentemente socială din punctul de vedere al statului, eminentemente morală din punctul de vedere al individului. Meditați aceste: pe acest *pământ de egalitate și de li-*

bertate, toți oamenii respiră același aer, același drept. Anul are o zi în care cei care Vă dă ascultare, aude părerea d-voastră, când cel care Vă servește se vede egal cu d-voastră, când fiecare cetățean, intrând în balanța universală, simte și constată greutatea specifică a dreptului de cetățean și când cea mai mică faptă echilibrează pe cea mai mare. Este în an o zi, când muncitorul, gazetarul, manufacturierul, omul, care cară poverile, sparge pietrele, prinde în mâna sa bătătorită de muncă, pe miniștri, pe reprezentanți, pe prezidentul republicei și spune: *puterea, sunt eu!*

Este o zi când cetățeanul cel mai imperceptibil, când atomul social participă la viața imensă a țării întregi, când pieptul cel mai îngust se dilată în aerul vast al afacerilor publice, o zi, în care cel mai umilit simte în ei sufletul patriei, iar cel mai slab, măreția, grandiozitatea suveranității naționale.

Ce înălțare, ce demnitate pentru individ, ce moralitate.

Ce satisfacere, ce liniștire. Privește pe zilerul, care merge la scrutin. El intră, cu fruntea tristă a proletarului împovărat, și pleacă cu privire a unui suveran. Ce sunt toate aceste domnilor? *Este sfârșitul violenței, este sfârșitul forței brutale, sfârșitul răscoa'ei, a faptelor materiale și începutul faptelor mo-*

rale. Este, dacă-mi permiteți să repet propriile mele vorbe: dreptul de înșurecțiune suprimat prin dreptul sufragiului.

Sufragiul universal în sânul tuturor oscilațiunilor furtunoase, crează un punct fix. Acest punct fix, este voința națională legal manifestată, voința națională, odgon puternic al statului, ancoră tare, care nu se rupe și cu care zadarnic se zbat fluxurile revoluțiunilor și refluxuriile reacțiunilor. Și, pentru ca sufragiul universal să poată crea acest punct fix, pentru ca să poată degaja voința națională în toată puterea sa suverană, trebuie să nu aibă nimic contestabil; să fie adevărat și real sufragiul universal, adevă și nu iase absolut pe nimeni fără vot, să facă din locuitorii cauză tuturor, fără excepție, căci în asemenea caz, făcând o excepție, comite uzurpare; trebuie cu un cuvânt să nu dea drept nimănui să spună: eu nu te cunosc.

În aceste condiții, sufragiul universal produce puterea, o putere colosală, o putere superioară tuturor asalturilor, chiar celor mai groaznice.

Grație sufragiului universal, în epoca noastră când plutesc și se prăbușesc toate născocirile, veți afla în el *fundul solid al societății*.

(Din „Lecture pour tous“.)

Emil A. Chiffa.

Din viața lui Alexandru Dumas tatăl.

— Parisul în sărbătoare. —

În acest moment Parisul este în sărbătoare, o sărbătoare foarte populară și carecum literară. Ceea ce nu este de mirare, căci mai de unăzi s'a inaugurat statuia generalului Dumas, cel mai bătrân dintre cei trei mari francezi, cari poartă numele de Dumas, atât de iubiți și de populari în Franța și iubiți în lumea întreagă, care a cetit pe Dumas.

Și odată cu desvâluirea statuei, nu putea să rămână această serbare, fără un torrent de reamintiri pentru cei trei Dumas.

Despre generalul Dumas nici Francezii și cu atât mai puțin celelalte popoare nu prea știu multe; dar cu atât mai multe lucruri se cunosc despre romanticul Alex. Dumas tatăl (Dumas père).

D. Olivier Piquet, cunoscutul pictor, a reamintit într-o revistă franceză o serie de lucruri despre romancierul Dumas père. Ol. Piquet, a fost multă vreme secretarul lui Dumas, în castelul numit Monte Christo al acestuia ciădit în Saint-Germain-en-Laye.

zidenția lui Tisza ministrul Zichy, apoi Serényi, Székely și Iosipovich și au cerut, ca aceasta să se ia în procesul verbal.

Inainte de consiliul ministerial Tisza a avut o convorbire cu Lukács și Tisza a declarat, că dacă se va mai da voie iusthiștilor a vorbi inainte de ordinea zilei, ministrul Beöthy László și viceprezidentul camerei Beöthy Pál vor demisiona din posturile lor.

Cei doi Beöthy, cum să știe, sunt creațiuni de-ale lui Tisza și sunt cei mai mari aderenți ai lui.

Se vede, că clică lui Tisza a ajuns să stăpânească și pe Lukács, ca mai nainte pe Khuen, dar aceasta va fi fatal pentru partidul muncii.

Ziarul partidului socialist »Nép-szava«, numărul de alaltăieri a fost confiscat. În nrul acesta au apărut două proclamațiuni, în care muncitorimea e provocată la nesupunere față de legea militară și peste tot e îndemnată la violențe.

Scrisoare din Bucovina.

Cernăuți, la 5 Mai 1912

— Chestia bisericească. — Culturale. —

S'a scris în mai multe rânduri în coloanele tuturor ziarelor despre lupta crâncenă ce o duc Români cu Rutenii pe terenul bisericesc. Bisericele Bucovinei au fost zidite de domitorii români și dotate cu averi colosale. Secularizându-se apoi averile bisericești s'a format fondul religios, care a intrat apoi în administrarea statului.

În timpurile acele Rutenii și chiar la răpirea Bucovinei formau numai o minoritate din populația acestei țări. Cu timpul însă a năvălit pohoitul slav din Galizia până'n miezul țării, rutenizând, pe unde s'au lăsat, sate întregi. Generația de atunci nu vedea primejdia ce amenința neamul românesc din Bucovina și nici nu s'a îngrijit prea mult de satele împestrificate cu acești venetici. Astăzi dâșii au desnaționalizat ținuturi întregi și numai cu anevoie putem salva unele comune inundate de slavism. Până acum lupta n'a fost atât de grea, căci la Rutenii nu era trezită conștiința națională în așa măsură, să ne poată ține pept cu îndârjire. Cu timpul însă au reușit lavătorii satelor să sâdească în inimele periculoșilor noștri conlocuitorii simțul național și să-i asmuțească contra noastră.

Prima lovitură mai crâncenă au voit s'o deie bisericii noastre, voind să-i răpească cu orice preț caracterul național. Dâșii voiesc să aibă paritate în consistoriu, ba chiar ar pretinde și un mitropolit rutean. Murind în iarna asta vicarul general M. Calinescu dâșii râvniau din răspunerile la acest post însemnat. Românii văzându-se amenințați în propria lor biserică s'au adunat din toate părțile la meetingul din Martie 1912, ca să aștearnă rugămintile lor la picioarele împăratului. E un obicei vechiu, ca să ne strângem mulți la un loc și să trimitem telegrame la Viena,

cerșind ajutor. Adeseori însă n'are umilirea asta nici un folos, căci actele trimise zac cu anii prin dosarele Vindobonei și nu mai ajung să fie rezolvite în favorul nostru. De astă dată însă guvernul pare să fi dat mai multă atenție Imprejurărilor dela noi și ar fi trebuit cercurile diregătoare de aici, dacă Românii ar fi mulțumiți cu crearea a două posturi de vicari, (rutean și român). Diocesa noastră n'are trebuință însă de doi vicari. În caz însă că guvernul ar insista asupra acestui fapt, atunci Românii ar primi soluția asta, însă cu condiția, ca vicarul român să aibă dreptul de a urma în locul mitropolitului. Chestia e complicată și ne rezervăm dreptul, să mai revenim ocazional.

«Societatea pentru cultura și literatura română din Bucovina» influențează o secțiune istorică împreună cu un muzeu național. Pentru realizarea acestei întreprinderi frumoase s'a adresat societatea către toți Românii din Bucovina, ca să-i trimită toate documentele ce s'ar afla în posesiunea lor. În felul acesta ar fi scoase din noianul uitării atâtea lucruri interesante și de valoare cu privire la istoria neamului nostru. Mai ales orașele noastre, cari au un glorios trecut istoric, vor fi bogate în astfel de documente folosite. Comori neprețuite pentru descoperirea trecutului nostru se află și'n ocolul Câmpulungului, care și-a păstrat totdeauna independența sa. E frumoasă tema, ce și-o propune societatea s'o rezolveze.

La adunarea acestei societăți s'a hotărât amânarea serbărilor jubilar ce aveau să se facă în toamna asta pentru anul 1914, ca în modul acesta să se poată face pregătiri temeinice pentru grandioasele manifestări naționale. În anul acesta se va prăznui numai amintirea fraților Hormuzăchești.

— La începutul lunii viitoare va sosi o trupă teatrală din București sub conducerea artistului societar al Teatrului Național, dl. C. Belcot. Astfel va sosi iarăși pe plaiurile Bucovinei, trupa românească, care va îndeplini opera măreață a regretatului Petre Liciu. Vom vorbi mai pe larg la timpul său despre însemnătatea acestor turneuri artistice la noi.

— Zilele aceste «societatea pentru cultura și literatura română» își schimbă localul și va expune tabloul pictorului N. I. Grigorescu «Păstorița» ce l-a primit în dar dela dl. Vlăduț. Astfel ni se va da posibilitatea să avem la noi, unul din cele mai prețioase tablouri din colecția lui Grigorescu.

Liviu C. Silvescu.

Din România.

Dela Academia Română. În ultimele sale ședințe Intime Academia Română a hotărât să trimească la festivitate, prin care Academia din Lemberg își sărbătorește în ziua de 29 Mai st. n. împlinirea a 205 ani de existență, ca delegat pe dl. Al. Xenopol, cunos-

cutul nostru istoric și profesor universitar.

D-l Anton von Hrock, general, a prezentat Academiei Române un studiu în care s'a ocupat în mod special de evenimentele românești petrecute în anul 1789 în Ungaria — revoluția lui Horia, Cloșca și Crișan. D-l general Hrock roagă Academia să publice studiul său.

În chestia premiilor, până acum Academia nu a hotărât nimic.

Membrii Academiei române vor face Duminecă o excursie la Târgoviște. D. C. Arion, ministrul de interne și ad-interim la culte, va lua parte la această excursie.

Serbările preseii române. Din București ni se scrie: Comitetul organizator al serbărilor preseii a expedit tuturor ziariștilor români de pretutindeni scrisorile de invitație la marile serbări ale Presei cari vor avea loc la București, în zilele de 19, 20 și 21 Mai. Astfel la aceste mari serbări naționale și populare, vor asista frații noștri ziariști din Transilvania, Bucovina, Basarabia Macedonia, până și un reprezentant al ziarului »Românul« care apare în America, la Cleveland-Ohio. Primirea, care se va face confrăților noștri va fi grandioasă.

În zilele de 19, 20 și 21 Mai țara întreagă va fi reprezentată la serbările, pe cari le dă Pressa la București, căci sute de mii de oameni vor veni din toate colțurile României. În acest scop, Ministrul lucrărilor publice a acordat o reducere de 75 la sută și 50 la sută pe căile ferate române.

Hotărârea în procesul tramvaielor. Tribunalul Ilfov secția comercială, a pronunțat eri în procesul intentat de societatea tramvaielor comunale Primăriei Capitalei o hotărâre prin care tribunalul, admite acțiunea intentată de societatea comună a tramvaielor prin petiția înregistrată la No. 26.862/911, obliga primăria București să plătească reclamatei suma de 1,500,000 lei misa socială și suma de 250,000 lei cu dobândă legală, ca daune interese pentru prejudiciile cauzate prin refuzul de a plăti la timp partea ei coasociată.

Respinge acțiunea reconvențională intentată de Primăria comunei București în contra S. T. B. prin petiția înregistrată la No. 1723/912 ca nefondată și obligă pe părata comuna București să plătească reclamantei societății suma de 8000 lei cheltuieli de judecată. În contra acestei sentințe primăria va face apel.

Incendiu de alaltăieri dela berăria din Asuga a distrus o parte din podul fabricii și numeroase mașini deosebite în acel pod. Păgubele trec de 50,000 lei. Se crede că focul a luat naștere din neglijența unui lucrător. La ora 4 focul a fost ocalizat.

Tindeți mână de ajutor!

Știrile îngrozitoare, despre zguduitorul catastrofe, care în urma furtunilor din săptămâna trecută, a lăsat în drum atâtea mii de familii, să nu ne lase nepăsători. Sunt atâția nenorociți, cari nu din vina lor, ci loviți de furia nepăsătoare a naturii — de care putere nimeni și niciodată nu poate fi la adăpost, — din tot avutul

lor s-au ales numai cu lacrimi. Scrisorile ce ne vin la redacție din diferitele părți, cari au fost atinse de acest flagel, sunt tot atâtea vaiete de durere și strigăte de ajutor, cari trebuiesc ascultate. Sunt atâția Români, frați de-ai noștri, printre cei năpăstuiți, încât este peste putință, ca strigătele lor desparate să nu aile răsunet în inimile celor ce vreau să fie și se numesc Români.

Românii din patru unghiri nu rămâneți nepăsători, căci e vorba de frații voștri, cari fără ajutorul fraților lor, ar ajunge să cerșească mila celor străini. Datori suntem noi în primul rând a le sări într-ajutor, alinându-le după puterile noastre mizeria atât de cumplită, în care au ajuns.

Cu mic cu mare deschideți pungile voastre și tindeți mână de ajutor din mult-putinul, de care dispuneți.

Cu posta de azi primim următoarea corespondență-apel.

Bungardul săsesc, 22 Mai 1912.

Onorată Redacție!

Am așteptat, că se va afla cineva, care va scrie în general despre puternicul uragan din 13 Mai st. n. a. c. ceace neîntâmplându-se, vă comunic următoarele:

În comuna noastră curat românească, constătoare din abia 90 familii, au fost total prăbușite 40 case, 45 de supraedificate mari, precum grajduri, suri, șoproane și grânare și tot atâtea supraedificate mai mici.

Lăcașul lui Dumnezeu sf. biserică gr. cat., încă n-a fost cruțată de urgia furtunii, i-a dărămat turnul, iar o parte din acoperișul bisericii a fost dus de vânt; numeroși pomi uriași au fost smulși din rădăcină, și câteva vite au fost scoase strivite de sub daramături. O femeie eșind din casă, ca să închidă o fereastră, a fost lovită de o bârnă, trântită de vânt, atât de puternic, încât nenorocita se luptă cu moartea.

Fiind în comuna noastră un popor — și până acum foarte sărac — care în mare parte își agonisește pâinea ca zileri și posedând cu toții abia un teritoriu de 500 jugăre și și acela foarte îngreunat cu datorii; au sunt în stare ași mai reedifica nici barem casele de locuință. Din prilejul acestei mari nenorociri curatorul bisericesc apelează la bunăvoința publicului, ca să tindă mâna de ajutor nenorociților. Ori ce mică jertfă prestată va fi bine primită ca și fierul văduvel din scriptură și sorită la timp potrivit. Jertfele adunate se vor publica în ziare. Ofertele marinimoase se pot trimite de-a dreptul curatorului gr. cat. din Szaszbon-gard p. u. Szasz-Szent-György (com. Beszterce-Naszod).

În numele curatorului bis.: Alexandru Cheresțiu, preot gr. cat. Zaharie Sângeorzan prim-curator.

Din Reghin primim următorul

Apel la sufletele nobile!

Când știrile aceste ale noastre vor cădea sub ochii cetitorilor, va fi plină țara dela un colț la altul de înfricoșata veste a vijeliei, care în 13 Mai, după 4 oare p. m., a pustiit, în senzul adevărat al cuvântului, sate întregi din Ardeal. Au fost smulși din pământ — ca o mică buruiănă — mii de arbori și copaci seculari. Case și sate întregi au

fost prefăcute în jalnice ruine. Rămas-au zeci de mii de oameni sub cerul liber cu toate clădirile risipite și prefăcute în bucăți — bune numai de foc. Privește cutremur pe cel mai rece om și face să se deștepte în suflele viu simțul de milă și conștiința curată de nepuțința absolută a bietului muritor în fața elementelor naturii, lăstate de Dumnezeu pe o clipă, să se răsbune pentru multele noastre păcătoșenii.

În fața acestora noi, cari stăm mai aproape de nenorocitul sat Brețcu, în care cele 60 familii românești aproape fără excepție au ajuns fără adăpost și multe fără ale mâncării — nimicite în ruine — simțim datorința de a striga să se audă în toate părțile, pe unde bate o inimă românească și creștină: Alergați cu darurile voastre marinimoase pentru acești frați, cari pe lângă clădirile proprii private și-au pierdut total: biserica, școala, casele parohiale și cantorele fără excepție, fiind lipsiți și de avere bis. în bani. Îndoită, care să repede! Iar Domnul puterilor ne spune, că: «Cine se îndură spre cel sărac fericit va fi». (Prov. 13, 21) și iarăși la sf. Jacob Ap.: «Judecați fără îndurare așteaptă pe cel ce nu face îndurare!» — Incezuți pe de-deplin în noblețea simțimintelor publicului nostru românesc și a conducătorilor diferitelor instituțiuni publice, semnăm.

Reghin, la 16 Maiu 1912. — Ariton M. Popa m. p. protopop. Emil Căliman m. p., preotul Brețcului. Dr. Ioan Harția m. p., avocat. Georgiu Maior m. p., izv. penz. Alexandru Moldovan m. p., izv. Sever de Barbu m. p., secretar de bancă. Iosif Șipoș m. p., măiestru. Mihail Bucur m. p., măiestru.

N. B. Orice dar să se trimită pe adresa: Emil Căliman, preot, Beresztelke.

O altă listă de subscripție pentru ajutorarea năpăstuiților din comitatul Solnoc-Dobăca s-a lansat din partea comitetului suprem al aceluia comitat.

Ajutoarele se pot trimite direct la Administrația ziarului nostru, care încă a deschis o colecție pentru cei năpăstuiți — sau la adresele indicate în apelurile de ajutorare.

Pentru adunarea din Alba-Iulia.

La încheierea foil primim prin telefon următorul avis:

Alba-Iulia, 22 Mai n.

Fiind ținerea adunării din Alba-Iulia asigurată, comitetul aranjator, compus din fruntași orașului Alba-Iulia, face tot posibilul, ca publicul, care va lua parte la adunare să fie îngrijit în ce privește încvartirarea și celelalte trebuințe.

Comitetul de organizare a festivităților s-a constituit sub conducerea d-lor Simeon Micu protopop și Dr. I. Marciac avocat.

S'a constituit deasemenea și un comitet de încvartirare, care roagă pe toți acei, cari sosesc în preseara adunării la Alba-Iulia și doresc să aibă cvartire, să se adreseze cât mai curând d-lui Mihail Hurduzaciu izv. în Alba-Iulia (Gyulafehérvár), ca să li se asigure un cvartir corăspunzător.

Adunarea se va ținea Mercuri la 10 oare a. m. și în același zi se va termina, astfel ca toți participanții veniți din afară să se poată întoarce cu trenurile de seară spre casele lor.

ȘTIRI.

— 9 Mai 1912.

Savanți români în Ardeal. Ministrul președinte Ladislau Lukács, în calitate de ministru al internelor, a trimis o adresă comitatului Brașov, prin care face cunoscut, că mai multor savanți din România le-a dat permisiunea să facă cercetări geologice pe teritoriul acestui comitat.

Pentru fondul ziariștilor. Dl. Dumitru Mircan, croitor în Brașov, a dăruit pentru fondul ziariștilor, întemeiat de dl. Dr. I. Mihai, suma de 10 cor. în amintirea fratekui său răposat, Dr. Stefan Mircan. Banii se trimit la banca »Ardealleana« în Orăștie.

† Simeon Stoica. Din Abrud am primit aseară, după închierea ziarului, o depeșă, care ne vestește, că cunoscutul medic Simeon Stoica a reposat acolo. Depeșa este următoarea:

Amintiri despre Dumas.

— E oare cum de necrezut, — spune Piquet, căți vizitatori avea Dumas în castelul său, în care a fost în continuu va-et-venit, întocmai ca și la o moară. De dimineată și până seara oamenii se țineau lanț, în tocmai ca albinele în casa lor.

Dar adeseori a fost vizitat castelul și de comisarul-executiv, spre a-l executa pentru impozite. Însă Dumas s'a precepuit de minune cum trebuie să procedeze cu acest vizitator incomod. Așa că foarte arare ori puteau să ajungă lucrurile la puneri de sechestru. Un de-jun bun, sau câte-va pahare de vin delicioș, — repede a făcut pe comisarul-executor să-și uite misiunea.

Iar dacă venea după bani vr'un creditor, Dumas l'a ținut așa de mult cu vorbe dulci și frumoase și sub farmecul său, în cât creditorul nu numai că nu încasase nimic, nu numai că consimțise la amânare sau prelungire, ci li făcea încă un nou credit. Bani, — bine-înțeles în proporție cu trebuințele sale, — n'avea nici-odată sau prea puțin. Așa a fost Dumas. Dar nici n'a mai fost un om mai darnic și mei generos ca dânsul în toată Franța.

Dărnicia lui Dumas.

A dat împrumuturi neînțelese de mari unor oameni, pe cari nu-i văzuse

nici-odată; numai pentru simplul cuvânt că i s'a părut că solicitatorii au o mână de oameni cum se cade.

— Cât poștești? — Întreba Dumas, și în toate convorbirile sale cu ori-cine, el tuțuia, fie femeie, fie bărbat, fie cunoscut sau necunoscut, — ci, cât poștești.

Solicitatorul spune o sumă.

— Ei, du-te la sertarul biroului meu, unde, spre stânga, vei găsi ceva bani. Adică stai. Am aici în buzunarul din dreapta al jilettei mele.

Căci Dumas a fost atât de lenes, în cât solicitatorul a fost singur obligat să scotocească în buzunarile lui.

Ca de obicei însă, dărnicia lui a fost exploatată și de mulți nevrednici, dar măgăiere i-a fost, că de câte-va ori ajutoarele sale au nimerit bine. Într-o ocazie a venit la dânsul văduva unui funcționar mort prea de vreme, pe care Dumas l'a cunoscut așa, din fugă. Piquet, care vroia să scape pe Dumas de atâtea plictiseli, n'a vroit să lase femeia să înainteze. Dar ea n'a încetat să-l implor. Dumas, care lucra în biroul d'alături, devenise atent, a eșit la ușe și a întreat de ce e vorba. Femeia a început să se plângă; Dumas însă, a întrerupt-o: — Ce vrei? Bani? Bani n'au.

Dar... așteaptă un minut.

Apoi a reîntat în birou. Peste o jumătate de oră a revenit și i-a pre-dat femeii câteva file de hârtie scrise.

— Aici este, primește-o. Și-acum ascultă. Acest manuscris îl vei duce la ziarul »La Patrie«, unde vei primi pentru el 300 franci. Acești bani să fie ai tăi. Aici mai ai 40 de bani pentru cheltuieli de drum. Și acum Dumnezeu cu tine.

Al. Dumas père a scris un foileton într-o jumătate de oră.

Dumas în politică.

A fost o vreme, când Dumas și-a propus să joace rolul și în politică. A învitat soarta lui Victor Hugo, și vroia să fie și el deputat. Amicii săi i-au și găsit repede un cerc electoral și Dumas a plecat în propagandă electorală.

Discursurile lui Dumas au avut un efect mare. Dar adversarii i-au cauzat eplăceri mai ales când vr'un auditor i-a adresat vre-o întrebare. Între alții și un scriitor de a zecea mână i-a procurat câteva minute foarte neplăcute.

Dumas țineuse tocmai un discurs fulminant, când de-odată l-a întrerupt scriitorușul imputându-i, că umple zia-rele cu moși-pe-groși romantici, așa

că nu mai rămâne loc pentru chestiuni serioase.

— Apoi, — continuă întrerupătorul — d-tale ț-se plătesc doi franci de linie, pe câtă vreme noi aici primim 25 centime. Unde este alia dreptatea?

Dumas privea un moment foarte confuz spre amărăutul geniu și simțea, că efectul frumoasei sale cuvântări pare a se compromite, când i-a venit ideia salvatoare.

Cu un zâmbet ironic el spuse:

— Dragă concetățene, — la alegeri nu mai tuțuia, — d-ta de sigur ai vr'un ceasornic. Fiți așa de bun vino aici, sus pe tribună, și arată-l alegătorilor.

Scriitorușul fără nici o opunere a împlinit cererea lui Dumas și, urcându-se pe tribună, a arătat ceasornicul său.

Atunci Dumas a scos și a arătat ceasornicul său bătut și eșit din culori, ceasornic de oțel, și plin de veselie s'a adresat auditorilor curioși:

— Vedeți deosebirea? El are ceasornic de aur, iar eu numai un vechiu ceasornic de oțel. Apoi ceasornic de oțel are acela, care scurtează pe vr'un om?

Efectul a fost strălucit. Dar Al. Dumas père totuși a căzut în alegeri.

Abrud, 21 Mai. Medicul Simeon Stoica a murit azi repentin. — Familia.

Drul Stoica era de origine din parțile Brașovului și se stabilise demai mulți ani în Abrud. Dânsul a ținut și publicat câteva conferențe din domeniul medicinei populare. — Odihneasă în pace!

Jubileul unui preot român. Preotul Nicolae Maniu din Vințul de Jos, (tractul Sebeșului) în anul acesta a împlinit 50 de ani al preoției sale; în care timp a dovedit corectitate laudabilă și activitate desinteresată, alipire și dragoste către poporul și biserica sa și a lucrat cu zel pentru binele și prosperarea poporului și bisericii noastre. Drept recunoștință pentru această vrednicie, protopopul respectivului tract a învitat pe ziua de 15/28 Maiu (a treia zi de Rusalii) pe toți preoții aceluia protopopiat la o conferență extraordinară. — În Vințul de Jos — cu următorul program: La 9 oare a. m. S. Liturghie, la care va celebra protopresbiterul cu asistența preoților: Ioan Bena, Nicolae Cărpeneșan, Dr. Sebastian Stanca și preotul jubilar. Predică ocazională despre însemnătatea oficiului pastoral și treutății împreunate cu el, cu aplicare la activitatea jubilarului și greutățile întâmpinate de el. Momentu din viața lui pastorală, de parohul Nicolae Cărpeneșan. Cuvânt despre însemnătatea zilei și felicitarea jubilarului.

Focul din Moreni, despre care am amintit într'un număr trecut — continuă. Cu toate măsurile luate, sondele care s'au aprins, sunt încă tot în flăcări. După asigurările persoanelor cunoscătoare în materie, focul continuă la acele sonde încă vre-o lună, în ori ce caz va continua atâta timp, cât vor mai fi gaze. Dela o mare distanță nime nu se poate apropia de sondele în flăcări. Toate măsurile de pază tind numai la înlăturarea întinderii incendiului și la alte sonde în funcțiune.

Demonstrații pentru autonomia Macedoniei. Organizația revoluționară bulgară în curând va ține un mare meeting la Sofia, în care să demostreze în interesul autonomiei Macedoniei. În ziua meetingului toate prăvăliile vor fi închise. Demonstranții se vor aduna în fața consulatului austriac și turc, și vor pretinde ca aceste două state să acorde autonomia Macedoniei. Poliția a interzis ținerea aceluia meeting, revoluționarii însă nu se dau îndărăt și se vor opune chiar și forței armate.

Campania electorală în America. Din New-York se telegrafiază ca agitația electorală în statul Ohio s'a sfârșit din cauză că cei doi candidați la președenția Statelor Unite: Taft și Roosevelt sunt complet răgușiți. Taft nu mai e în stare să pronunțe măcar un cuvânt. Graul său e mai mult o horcăială, de cât un graiu articulat. Starea lui Roosevelt e și mai gravă. În urma multor discursuri electorale, expreședintele e atât de răgușit încât va trebui să se supună unei operații.

Etna în activitate. După cum se anunță din Taormina, vulcanul Etna începe să dea iarăși semne de activitate. De Sâmbătă începând nori de fum ascănesc în continuu din craterul Etnii. Au fost și câteva plozi de cenusă, ceea ce învestește, că vulcanul e în eloc și că în tot momentul poate amenința cu erupere.

Înmormântarea marelui scriitor Strindberg a avut loc alături la Solna, conform ultimei sale dorințe, fără discursuri și fără pompă, fiind însoțit numai de cei ce l'au iubit în viață. Studenții universitari din Upsala și muncitorii duceau coșciugul pe umeri. Coșciugul studenților și muncitorilor cântau arile de predicție ale lui Strindberg. Când cortegiul a ajuns în fața mormântului, studenții și muncitorii au cântat cu capetele descoperite în fața coșciugului. La înmormântare au asistat principele Eugen, și toți miniștrii.

Necrolog. Subsemnata direcțiune, are durerea a anunța, că valorosul și membru, domnul Nicolae Obedeu, negustor și proprietar în Brad, a încetat din viață în ziua de 5/18 Maiu 1912. În mormântarea rămășițelor pământești s'a făcut Lunii în 7/20 Maiu a. c. la 3 ore d. z.

Brad, 1912. — Direcțiunea institutului de credit și de economii »Crișana», societate pe acții în Brad.

O familie otrăvită. În comuna Bethășă de lângă Lipova, o întregă familie a căzut victimă unei mănăcări otrăvite. Vineri seara a murit capul familiei Toma Trăilă în etate de 75 ani. Sâmbătă — prezentând aceleași simptome — a murit femeia de 45 ani Maria. Ceilalți trei membri ai familiei greu bolnavi, sunt pe ducă. După declarațiile lor, familia mănecase mai pe urmă brânză și lapte. O găină, careia i s'a dat să guste din restul acelei mănăcări, a murit imediat. Din aceasta rezultă, că numai mănăcarea — care pe semne a fost otrăvită — e cauza nenorocirii. Autoritățile au pornit cercetare.

Moartea principelui de Cumberland Ziarul »Morgenpost» adă că principele George de Cumberland și tovarășul său de drum șambelanul Greve, au fost omorâți într'un accident de automobil. Șoferul a fost grav rănit.

Un fost ministru german dat în judecată. Din Berlin se anunță, că Dernberg, consilier intim și fost ministru al coloniilor germane va fi dat judecătoresc pentru agitația claselor sociale. Fostul ministru s'a pus în fruntea unei societăți, al cărei scop e construirea de case efține pentru funcționari și muncitori. Într'una din ședințele societății, Dernberg a ținut un discurs, declarând că la Berlin sunt 600.000 locuitori, cari sunt nevoiți să locuască câte cinci într'o singură cameră. Societatea în chestie vrea să vină în ajutorul acestor oameni, de aceea apelează la concursul opiniei publice. În sala de ședință era atârnat un tablou, reprezentând un copil sărac, supt' de mizerie, iar alături un copil din familie bogată, gras și rumen la față.

Pentru acest fapt procurorul a doschis acțiune împotriva fostului ministru.

O ligă pentru înființarea unei flote aeriene la Viena. În curând se va înființa la Viena un comitet care va aduna bani în întregul imperiu pentru înființarea unei flote aeriene naționale. În orașele mai mari se vor construi stațiuni pentru aeroplane. Liga se va înființa sub patronajul arhiducelui moștenitor Francisc Ferdinand.

Băi de mare la Tripolis. Un grup de finanțieri au propus guvernului să transforme o parte a portului din Tripolis în băi de mare. Guvernul a consimțit în principiu. Pentru realizarea acestui proiect se va înființa în curând o societate cu un capital de 2.500.000 lire.

Târgul de vite în Sebeșul săsesc se va ținea în 30 și 31 Maiu st. n.

Știri mărunte. Dirigiabilul »Clement-Bayard IV» a făcut ieri o ascenziune la Compiegne (Franța) atingând înălțimea de 2900 m. și bătând astfel un nou record de înălțime.

La varietele Apolev din Kiev colonelul rus Liije — într'un acces de gelozie — l-a lovit pe dirigentul Schreiber atât de puternic cu sabia, încât acesta a căzut mort. Colonelul a fost arestat.

Banditul Lloyd Allen din Hill-ville (America) care în decursul unei pertractări la tribunal, a împușcat pe judele, procurorul și un jurat, a fost osândit la moarte.

Starea aviatorului american Wilbur Wright, care s'a îmbolnăvit repentin în timpul unei ascenziuni, e cât se poate de îngrijitoare.

Altaeri s'a lansat pe apă în portul Newport-News, urașul dreadnought »Texas», cel mai mare vas de războiu din lume, care dispune de o capacitate de 28.367 tone, de 875.000 lungime și de o înălțimă de 24 noduri.

Din Brașov și Tara-Bârsei.

Maiiul școalelor noastre centrale va avea loc în caz de timp favorabil acuma Sâmbălă.

Aniversarea centenarului nașterii lui George Bariț se va serba din partea despărțământului »Zernești» al Asociațiunei print'un festival aranjat Duminecă, în 1-a zi de Rusalii la 2 oare p. m. în sala edificiului școlar. După festival va urma masa comună. În aceeași zi se va oficia și-un parastas în toate comunile despărțământului.

Bilete pentru festivalul Barițiu se află de vânzare începând cu ziua de mâine la librăria A. Mureșianu.

Pentru masa studenților români din Brașov s'au făcut următoarele contribuții. D-na văd. Eugenia Păcurar n. Mihali pentru iubiții ei răposați 20 cor. »Cassa de păstrare» din Mercuruș 50 c.

Primească marinimoșii donatori sincerile noastre mulțumite. — Direcț. școalelor medii gr. or. rom. din Brașov.

Spargere și furt în Moleculul inferior (Bran). Din Bran ni se scrie: În săptămâna trecută individul Nicolae Blaj zis și Hop împreună cu Ion Voinescu, ambii din comuna Molecul inferior, voind să meargă la lucrul de pădure, s'au cugetat, că în loc să-și procure de-ale mănăcării cu parale, mai bine să-și șterpelească alimentele dintr-un loc, unde le ochiseră din bună vreme. Spre acest scop în săptămâna trecută au și comis o spargere la casa unui om din numita comună, de unde apoi au furat slănină, carne etc.

Fiind însă cunoscuți de păgubaș, au fost dați pe mâna jandarmeriei, care i-a deținut, le-a luat interogatorului, apoi legați în lanțuri i-a escortat în temnița judecătorească unde-i așteaptă osânda binemeritată, spre a servi de învățătură și altora, cari se indeletnicesc cu astfel de fapte și cari de altcum în Bran nu sunt tocmai rari.

Apollo Bioscop. Joi și Vineri în 23 și 24 Maiu. — O vedere din Germania de jos, (vedere). Paseri de mare, (studie). Pall ca ducător de telegrama, (humoristic). Păzitorul nevinovației, (humoristic), filmul lung de 500 metri. D-nul educator, (humoristic). Plata faptelor bune, (dramă), filmul lung de 500 metri. Androklus sau leul recunoscător, (senzațiunea lumii, dramă colorată). Număr afară din program: Din grad în grad, dramă socială în 2 acte, filmul lung de 1000 metri. »Catastrofa vaporului »Titanic», senzațiunea lumii cu singurul drept; de jucat, (dramă emoționată), filmul lung de 1000 metri. Sâmbătă și Duminecă program nou.

Cooperația românească în Ungaria.

— Fine. —

Din anii 1870—1880 abia ne-au rămas două tovărășii: »Aurora» dela Năsăud, înființată la 1873 și »Societatea de împrumut și păstrare din Feldru, înființată la 1878.

A doua bancă românească »Furnica» dela Făgăraș înființată la 1883 a abandonat pe deantregul »mijlocul de lucru», Reuniunile de credit și a fost alcătuită ca societate pe acții.

Săliștenii au fost mai curajoși și la 1884 au înființat »Cassa de păstrare» ca reuniune, care deși începută cu capitale foarte modeste, azi lucrează cu active de aproape 3 milioane cor., și și-a asigurat loc de frunte între bancile românești.

În anul următor s'au mai înființat tovărășii în Iva-mare, Deva, Perșani și Borgo Prund.

Au urmat apoi zece ani pe deantregul lipsiți de orice alcătuiră cooperativă. În acest deceniu (1885—1895) cooperația română în Ardeal, an cu an și-a fărâmat justificarea în ochii acelor, cari crez că o organizație economică e satisfăcută prin alcătuiră financiară prin cari mijlocirea orașelor primează producția satelor.

Fatalitatea a voit, ca tocmai în acest deceniu de decadentă cooperativă, să se devescă și să prindă lajului teren niziunța alcătuirii de cooperative de consum, cea mai avansată muncă cooperativă. Sub influența timpului aproape toate aceste »consumuri» au fost alcătuite capitalist, ca societăți pe acții la oraș și nu ca tovărășii sâtești. La 1892 s'a alcătuit în acest fel »Consumul din Blaj», căruia i-a urmat cel din Făget, Dej, Sibiu, Bistrița etc.

Acest al doilea prilej de nesucces a mai izbit încă odată cooperația românească, paralizându-o pe alți 10 ani.

În acești 10 ani de nouă infrângere, singură »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului» a trudit să desășure și să țină steagul tovărășilor. La 1895 fie-iertatul Dr. Aurel Brote a tradus informațiile date de T. W. Raiffeisen pentru alcătuiră de tovărășii sistem Raiffeisen. Până la apariția acestei traduceri și după aceea »Reuniunea agricolă» a întreprins o vie agitație cooperativă, a carei rezultate sunt cele 23 însoțiri de credit sistem Raiffeisen, înființate în comune din comitatul Sibiului și în mareparte finanțate și controlate de »Cassa de păstrare Reuniune» — din Săliște.

Abia după treizeci de ani, dela 1875—1905, s'a putut observa o conștiență revineri în urma căreia, cu tot numărul covârșitor al înființărilor societăți pe acții s'a regulat agitația mai vie pentru împrietenirea poporului nostru cu cooperația, trecută prin o boală atât de îndelungată.

Greutățile trecutului, în cetul cu încetul au fost prevalute de nădejde în viitor și cooperația zi cu zi și-a înmul-

țit modesta tabără a devotaților sprijinitori. Agitația s'a întepi și în toate ținuturile noastre se ridică sfios câte-o modestă tovărășie, de data asta în pământ roditor — la sate.

Rând pe rând frunțașii gândirii românești admit și se pătrund de importantul rol, ce le revine cooperativele. După particulari se mișcă organizațiile de seamă Asociațiunea, »Solidaritatea» băncilor, Consistoarele se înșiră cu încredere între patronii și sprijinitorii cooperației.

În același timp, la sate se agită și se lucrează cu mult zel pentru înființarea de tovărășii. Așa, că azi avem în total 147 tovărășii, în afară de băncile și societățile acționare.

Dintre aceste tovărășii sunt: 69 tovărășii de credit; 34 tovărășii de consum și valorizare;

1 tovărășie de asigurarea vitelor și 43 alte soiuri de tovărășii (lăptării tovărășii comunale, tovărășii pentru mașini agricole obștii, tovărășii pentru prelucrarea lemnului și câteva de pășunat etc.).

Intreagă această muncă cooperativă însă e mai mult în viața întâmplărilor, căci li lipsește orice organizare, orice îndrumare și conducere unitară. În această situație ne gesește darul principiar al marelui Vasile Stroescu, adâncul cunoscător al lipselor noastre și prin urmare generosul sprijinitor al cooperației, chemată în organizarea economică a fiecărui neam, să fie primul mijloc în lupta economică.

(Hunedoara). Vasile C. Osvadă.

Lettere, arte și științe.

Academia română.

— Din raportul asupra lucrărilor făcute în 1911—1912.

Biblioteca Academiei. — Membrii Având a vă expune activitatea desvoltată de Academia noastră în decursul anului trecut, cu adăncă bucurie încep prin a vă reaminti, că M. S. Regele, Augustul nostru Suveran, Președintele de onoare și Protectorul Academiei, a dat și în acest an nouă dovezi de statornic interes pentru prosperitatea acestei instituțiuni de înaltă cultură. Grație puternicului Său îndemn s'a pus la cale realizarea unei din cele mai vii dorințe exprimate de noi toți cu stăruință în anii trecuți, spre înlăturarea unei din piedicile întâmpinate pentru îndeplinirea misiunii Academiei: Prin legea promulgată cu Decretul Regal No. 1322 dela 5 Martie trecut s'a destinat de Stat suma de 3.000.000 lei pentru clădirea și înaltarea Bibliotecii Academiei Române. Astfel Instituțiunea noastră, care în locul întâiu are sarcina firească de a strânge, de a păstra și de a organiza pentru a fi studiate, rămășițele scrierilor ale vieții trecute, precum și manifestările actuale a vieții intelectuale a neamului, va putea fi în curând în stare de a instala bine și a organiza colecțiunile adunate și cari se vor mai aduna, dimpreună cu aparatul de cărți necesar, pentru o largă activitate științifică și culturală, cum trebuie să se desvolte în centrul vieții actuale a neamului nostru.

Academia a avut durerea de a pierde în anul trecut pe membrul activ Ioan Pușcariu și pe membrul onorar Felix Dahn.

I. Pușcariu a încetat din viață la 24 Decemvrie în Bran (Transilvania) în vârsta înaintată de 88 ani.

Răposatul ocupase situațiuni înalte în viața publică a Românilor de peste Carpați, ridicându-se până la treapta de consilier la Curtea de Casație. Deși om de drept și cinemat prin cariera sa a se ocupa cu studiul și aplicarea legilor ca funcționar administrativ și ca magistrat, dânsul s'a îndeletnicit totdeauna și cu literatura și s'a dedicat, încă din anii tinereții, cu multă trageră de inimă, la cercetarea trecutului Românilor de peste munți, studiind mai ales istoria vechei noilimi românești din Transilvania și Ungaria.

Prin activitatea sa neînclentată Pușcariu a stat mai mult de o jumătate de secol între frunțașii Românilor de peste Carpați.

Cele mai însemnate scrieri literare ale sale au fost: »Orele libere, Sibiu 1867; »Mărul, Budapesta 1867; »Struguric, Sibiu 1898. Prin scrierile sale juridice a contribuit a limpezii unele puncte din legile organice privitoare la Români; dintre acestea sunt: »Comentariu la patenta din 21 Iunie 1854 pentru Ardeal», Sibiu 1859; »Un comen-

tariu la § 96 al Statutului organic bisericesc gr. ort. rom. după 30 ani, Brașov 1899».

Poziția sa oficială l-a împedecat de a lua deschis parte la luptele politice; în unele ocazii însemnate însă el și-a spus părerea asupra situațiunii prin scrieri, dintre cari sunt de pomenit: Cauza română la 1872 ca expunere de principii la statorirea unei programe naționale, »Sibiu 1872; »Reminiscente din anul 1860, Sibiu 1897.

În anii din urmă ai activității sale și-a îndreptat toate puterile spre studiul istoriei și a publicat mai multe lucrări dintre cari amintim: »Date istorice privitoare la familiile nobile române, I—II, Sibiu, 1892, 1895; »Negru-Vodă, Sibiu 1898; »Fragmente din istoria bisericească a Românilor, Sibiu 1903; »Fragmente istorice: Despre boierii din Tara Făgărașului, 4 vol., Sibiu 1904—7.

Pentru această activitate culturală și științifică desvoltată între Români de peste Carpați, Academia l-a ales membru onorar încă dela 13 Septemvrie 1877, iar la 4 Aprilie 1900 membru activ în Secțiunea literară.

D-l Peședinte I. C. Negruzzi, în ședința dela 13 Ianuarie, a amintit în cuvinte de laudă activitatea răposatului nostru coleg; iar d-l Vicepreședinte I. Bogdan, delegat a asista la ceremonia înmormântării, a depus o coroană și a rostit o cuvântare în numele Academiei.

La 3 Ianuarie st. n. a încetat din viață la Breslau Felia Dahn, unul dintre cei mai distinși profesori literari și istorici ai Germaniei. Pentru Români și România Dahn a avut totdeauna simțeminte de caldă prietenie și urmăriă cu vie simpatie refăltarea patriei noastre prin vitejia fililor ei conduși de mâna măaistră a întâiului ei Rege. De aceea într'un moment greu, când era să se facă țării noastre o mare nedreptate și să se dea o grea lovire situației ei politice și desvoltării ei economice, Dahn a publicat scrierea: »Eine Lanze für Rumänien, Leipzig 1883, în care apăra cu nobilă căldură și putere drepturile la viață și la libertate ale României la îndreptarea de jos.

Academia, ținând seamă de meritele marelui scriitor și de prietenia, pe care a arătat-o țării noastre, l-a ales la 12 Aprilie 1894 membru onorar al ei. Instituțiunea noastră a sărbătorit, în ședința publică dela 2 Martie, împlinirea a 100 de ani dela nașterea regretatului ei membru și președinte Nicolae Kretzulescu. D-l Vicepreședinte N. Quintescu a amintit, cu această ocaziune, meritele fostului președinte al Academiei, iar d-l A. D. Xenopol a cerit comunicarea sa: Nicolae Kretzulescu, schiță biografică, în care a vorbit despre mulțipă și îndelungă activitate culturală și politică a aceluia distins bărbat al țării.

În urma intervenirii colegului Andrei Bârseanu, ca Președinte al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român» din Ungaria, Academia și Membrii ei s-au asociat la ridicarea unui bust monumental, care se va înălța la Sibiu și prin care se va cinsti și se va vesnici amintirea lui George Bariț, bărbatul care a trăit o lungă viață de virtute și de neclentată muncă pentru înălțarea și luminaerea neamului nostru și care a trăit și lucrat în sânul Academiei aproape 30 de ani încunjurat de stima și veuerățiunea tuturor.

(Va urma).

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 22 Mai. (Telegr. part. expres). În ședința de azi a avut loc un scandal enorm, care a degenerat în tumulturi și încercări ne mai pomenite. Cu toate protestările kossuthiștilor și justiștilor s-a forțat alegerea președintelui, fiind ales Tisa. Din cauza enormului scandal ședința a trebuit închisă.

BUDAPESTA, 22 Mai. (Telegr. part.) Conferența partidului social-democrat a decis decretarea grevei generale a muncitorilor din Budapesta, începând cu ziua de mâine. În cazul când chestia reformei electorale nu va fi rezolvată în câteva zile se va proclama în întreaga țară greva. Pe mâine se prevăd ciocniri sângeroase pe străzile Budapestei. Miștia a fost consignată în cazărmi.

Proprietar: Branisce & Comp. Redactor responsabil: Ioan Brotea.

FRAȚII SIMAY, Brașov Târgul grâului 3.

Proprietari Emil Bologa și soții

Recomandă toate articolele cele mai moderne pentru dame și domni. Stofe, Mătăsării, Confecțiuni, Bluze și rufărie solidă pentru trusouri. Serviciu prompt și prețuri moderate.

Extraordinar de important!

Am onoarea a face cunoscut Onor public, că după ce am cumpărat o cantitate mare de mărfuri în **partie**, sunt în poziție, ca hainele mai jos notate, să le dau cu prețurile următoare:

- 1 Costum croială americană, lână curată 2 5 și 28 c.**
 - 1 Pardesiu croială americ. lână curată 20 și 30 c.**
 - 1 Pardesiu croială americană lână curată, pentru băeți 16 și 20 c.**
 - 1 Costum pentru copii dela 3 ani până la 10 ani dela 5-16 c.**
 - 1 Pardesiu pentru copii dela 3 ani până la 10 ani dela 12-15 c.**
 - 1 Pelerină pentru bărbați din păr de câmilă 12-15 c.**
- Coloarea hainelor este modernă, ieftinătatea și durabilitatea** esclude oricare concurență.

Totodată cu onoare aduc la cunoștința Onor dame, că mi-a sosit în cele mai moderne culori

Novități de primăvară și vară

și adecă: Raglane, Jachete, Costume, matineuri, jupoane și bluze, în mare și bogat asortiment.

Principiul meu în despărțământul acesta este ser-viciu solid și punctual.

Zace în interesul propriu al fiecăruia ca să-și acopere cele trebuincioase dela mine până durează provizia. Rugându-mă de sprijinul prețios semnez

Cu toată stima

ASCHER I.

Brașov, Târgul inului Nr. 26.

Atelier de croitorie românească

GEORGE BUCĂ.

Aduc la cunoștință On. Public că atelierul meu de croitorie bărbătească se află în **Brașov, Strada Prundului Nr. 35** (casele proprii) unde se confecționează după măsură în timpul cel mai scurt tot felul de haine fine după ultima modă.

Totodată aduc la cunoștință că mi-au sosit pentru sezonul de primăvară și vară un asortiment mare de stoffe. Desenuri moderne, prima calitate, așa că pot satisface dorințelor celor mai esagerate atât în croială cât și în lucrare solidă și conștiențioasă, pe lângă prețuri convenabile.

Rugând pentru incurajarea meseriei române

semnez cu toată stima

George Bucă,
croitor.

Brașov, Str. Prundului 45.

Georg Copony

Str. Furculiții 3. **BRAȘOV**, Str. Măcelarilor 4.

Uzină de lăcătușerie, instalațiuni de gaz, conduct de apă pentru iluminății electrice.

Lucrează: balcoane la grădini, balustrade, grilaje la morminte, balustrade de fer și ferestri la scări, uși, obloane și orice lucrare de fierărie. — Pentru instalații electrice întocmire complete de oțel. Console, grilaje pentru ferestri. — La zidiri lucrările ce cad în bransa lăcătușeriei. — Primesc lucrări a ferumina cu acetilen și oxigen. Aranjamente moderne pentru bucătării, odăi de baie, closete. Instalații moderne pentru iluminare cu gaz și unde nu se află canalizație de gaz pe stradă. Praxa îndelungată mă face destoinic a lucra bine și solid. — Despre lucrul meu durabil garantez.

Publicațiune.

Pentru lăcătușerie, instalațiuni de gaz, conduct de apă pentru iluminății electrice.

Ofertele au să se înainteze până cel mai târziu în 10 lunie n. 1912 la 5 oare după amiază, subsemnatei Eforii.

Brașov, în 8/21 Mai 1912.

Eforia școalelor centrale
gr. or. române din Brașov.

În prăvălia de delicatose I. G. Eremie se caută pentru sezonul de vară o

calfă

care se poseadă cele 3 limbi ce să cer.

I. G. Eremie. Brașov.

Stabilimentul de hidroterapie din Brașov

instalat pe lângă băile de aburi ale Eforiei școlare române gr. or. s'a deschis la 1 Maiu st. m.

Stabilimentul este aranjat conform cerințelor timpului modern și provăzut cu aparatele de cură cele mai perfecte.

Există două secții separate: una pentru domni și alta pentru doamne.

Stabilimentul este condus de d-l Dr. G. Baiulescu și bolnavii fac cura cu apă în mod sistematic și rațional, după prescripția medicului dirigent

D-l Dr. Baiulescu dă consultațiuni în stabiliment în fiecare zi dimineața dela oarele 7-9 și după amiază dela 4-5.

1-25

Eforia școalelor centrale gr. or.
române din Brassó.

Administrația băilor.

Magazinul fabricii de pălării

HENRI TISCHLER

BRAȘOV, Piața Francisc Iosif (Târgul inului) 27.

Depozitul

P. C. HABIG,
fabricantul curții
imp. reg. de pă-
lării din Viena.

Depozitul

BORSALINO
fabricant de pă-
lării din Alexan-
dria, Italia.

Specialități în pălării de păsă, de paie, precum și în caschete pentru modă, sport și turistică.

Curățire pentru pălării de Panama.

BERE DE RUSALII

recunoscută ca cea mai bună calitate se află de vânzare în decursul

sărbătorilor de Rosali

în toate localurile noastre cum și în mai multe restaurante, în sticle și dela cep.

Tot odată atragem atenția asupra marcelor noastre

Hell-Salvator

Doppel-Malz-bier

care le recomandăm fiecăruia ca bere escelentă și de valoare

Ca cel mai mari posesori de vii, și pivniți cu vinuri de Ardeal, atragem atențiunea asupra

Vinurilor din dealurile ardelene

— care la espuziția d'aci au fost premiate cu cel dintâu preț.

Rugăm o cercetare numeroasă. **FRIEDRICH CZELL & SOHNE.**

Novități de primăvară!

In atentiunea On. public cumpărător!

Mi-a sosit cele mai moderne

Pardesiuri de dame pentru primăvară,

Costume, Pardesiuri de fetițe,

rochii în asortiment bogat.

Rog on. cumpărători a se convinge despre capabilitatea mea de concurență, și dacă nu va cumpăra.

Cu toată stima:

Goldmann N. P.

Magazin modern de îmbrăcăminte de dame.

Brașov, Tîrgul inului Nr. 28.

Telefon 205.

Novități de primăvară!

Subsemnatul

pictor academic

absovent al școlii de picturi din București și München, aduce la cunoștință publică, că după o praxă de mai mulți ani, făcută în streinătate s'a stabilit în orașul **Budapesta, VII, Horánzky-utca 5** și este în plăcuta situație de a executa

tot felul de picturi

icoane sfinte, icoane pentru sărutat și pentru iconostas zugrăvit artistic etc., precum iconostasuri, altare, avomouri, iertovnice, tabernacule, troițe și luminare stătătoare etc. aurituri: în bronz, metal, argint, aluminium și în tot ce privește această branșă. — Primesc lucrări în aparate și în general și orice reparațiuni istorice. — La caz de trebuință pentru a lua în efectuare lucrări mai mari, rog a mă aviza prin o corespondență. — La cerere se trimite schițe și informațiuni. Cu stimă

CONSTANTIN PETRIDE,

pictor academic

Budapesta, VIII, Horánzkyi utca 5.

Atențiune!

„BRAȘOVIA“,
vă apăară vă couervă, ajută!

„BRAȘOVIA“,

e bun formator de sânge, întărește, și nutrește corpul omenesc slăbit neputincios, lipsit de putere la mic și mare.

„BRAȘOVIA“,

face corpul omenesc rezistător, îmbunătățește nervii atacați, încetează ritațiunile nervoase, simțirea rea în general, dă bucurie de trai.

„BRAȘOVIA“,

ungește viața omenească, înaintează schimbarea stoffelor în corp face apetit.

„BRAȘOVIA“,

apără contra tuturor boalelor, e un eminent ajutor pentru Reconva-lescenți.

„BRAȘOVIA“,

e neîntrecut în buna sa folosință

Se capătă în Brașov (Brassó) la **K. de BENKNER**, Strada pe tocile 22.

În farmacii, drogerii etc

Prețul unei sticle 2 coroane.

La comanda externe pentru porto încă 40 fileri.